

szürke színű római edények töredékei (fazék és hombár). Pár darab növényi motívumokkal díszített terra sigillata töredék és egy Faustina Augusta feliratú sesterius (2. század) segíthetik a villa pontosabb kronológiai helyzetének meghatározását. Római kori objektumokat és leleteket a feltárás egész területén megfigyelhettünk. A fentiekén kívül szót érdemelnek még a római környezetben előkerült őrlőkő- és üvegtöredékek.

Árpád-korból a szemetes gödrökön kívül külön szót érdemel az a két, lefelé fordított szájú, csaknem teljesen ép, csigavonallal díszített fazék, amely a lelőhely keleti és nyugati felén került elő.

A leletek és objektumok számát tekintve a római emlékek a teljes emlékmennyiség mintegy 90–95%-át teszik ki.

Konzulens: dr. Redő Ferenc.

HAVASI BÁLINT

335. Zalaegerszeg, Andrásida,

Andrásida utca 33/a

(Zala megye) Ø

A középkori eredetű andráshidai római katolikus templom kb. 200 m-re fekszik attól a telektől, amelyen a beruházó lakópark építését tervezi. Az építés első ütemében mélygarázs készül. A középkori lelőhely (topográfiai lelőhelyszám 4/6) közelsége miatt 2002. szeptember 17–18. között próbaásatást végeztünk annak tisztázására, hogy az érintett területre is kiterjedt-e a középkori település. A humuszolás, illetve egy díszmedence betonteknője felszedése során sem régészeti leletet, sem objektumot nem találtunk. Tégladarabokon kívül csak kevés modern üveg- és porcelántöredéket lehetett megfigyelni.

KVASSAY JUDIT

336. Zalaegerszeg, Andrásida, Csár-mellék

(Zala megye) Ø

A 76. számú főút Zalaegerszeg É-i elkerülő nyomvonalán, a 6. sz. – a Zsigér-patak és a Hidegkúti-dűlő vizegyes völgye közt elterülő – nagy őskori lelőhely (topográfiai lelőhelyszám: 4/4) D-i végét érinti az útépités. A 2002. május 14–15. között végzett szondázó kutatáson gépi humuszolást nem tudtunk végezni a területet nagyrészt borító akácliget, valamint a területet átszelő telefon- és szennyvízvezeték miatt. Egyedül számbajöhető pontnak látszott az apátiai temetővel átellenben fekvő dombtető. Ezen kézi erővel egy 2×5 m-es kutatóárkot ástunk ki. A gyökerekkel sűrűn benőtt talaj 70 cm mélységig az útépités során keletkezett feltöltésnek bizonyult. Sem lelet, sem objektum nem került elő.

KVASSAY JUDIT

337. Zalaegerszeg, Andrásida, Gébárti-tó

(Zala megye) R

2002. április 8. és 14. között megelőző régészeti feltárást

végeztünk a Zalaegerszeget É-ről megkerülő 76-os út nyomvonalán, az Andrásida, Gébárti-tó nevű lelőhelyen. A nagy kiterjedésű őskori lelőhely egy É–D irányú dombháton húzódik, annak hossz tengelyében mintegy 2 km hosszan elnyúlva. A régészeti kutatás számára régóta ismert lelőhely D-i részén több ízben folyt ásatás is, melyek során neolitikus teleprészleteket tártak fel (DVK és lengyeli kultúra). A nyomvonal a lelőhely É-i részét ÉK–DNY-i irányba szeli át, éppen azon a területen, ahol a korábbi terepbejárás adatok alapján a lelőhely Ny-i kiterjedését nem lehetett meghatározni, így a teljes felületű feltáráson kívül célunk volt a lelőhely Ny-i határának tisztázása is. Az itt gyűjtött felszíni leletek – a lelőhely D-i részén megfigyeltektől eltérően – rézkoriak voltak.

A feltárássra kijelölt területet egy ÉÉNy–DDK-i irányban futó dűlőút két részre osztotta. Mivel a dűlőúttól Ny-ra mindössze néhány méteres távolságra erdő húzódik, a feltárást az úttól K-re kezdtük meg. Itt a domb teteje lapos, platószerű; továbbhaladva K felé azonban hirtelen meredek lejtőbe csap át. Ez a lejtő az őskor folyamán emberi megtelepedésre alkalmatlan lehetett, ennek értelmében tehát a lelőhely keleti kiterjedése könnyen és egyértelműen meghatározható volt. Régészeti objektumok valóban csak a plató K-i széléig jelentkeztek. A domborzati viszonyokon kívül ezt a határvonalat a valamikori ős Rába-mederből visszamaradt kavicssteraszok fekvése is megerősíti. Ezek foltokban a mai felszínen, a szántásban is észlelhetők, a plató K-i szélén, a vékony humuszréteget eltávolítva azonban már összefüggő, nagy felületek bukkantak elő. A kavicssteraszok várakozásainkkal ellentétben nem bizonyultak „sterilnek”: egy-két kivételesnek mondható helyen a középső rézkori objektumokat egyértelműen a kavicsos rétegbe ásták bele. Ez a gyakorlat a lelőhely stratégiai jelentőségére utalhat; a környezetéből kiemelkedő, jól védhető dombhát a magaslati települések számos előnyét kínálhatta az itt megtelepedő embernek, melyekhez hozzájárult még a közelben, a Zala folyón (Andrásidánál) lévő természetadta átkelőhely fontossága is.

A dűlőúttól Ny-ra kutatóárokokkal vizsgáltuk meg, hogy a lelőhely benyúlik-e az erdő területére. A fák közt húzott három kutatóárból kettőben egyértelmű régészeti jelenségekre bukkantunk, így biztosra vehető, hogy a lelőhely Ny felé, tehát az erdő alatt is folytatódik.

A teljes felületű megelőző régészeti feltárás csak akkor végezhető el, ha az erdőt kivágják. Bár erre nézve ígéretet kaptunk, ez azonban 2002 őszéig nem történt meg, így ebben az évben már nem lehet folytatni a régészeti kutatást.

Az ásatás során feltárt 90 objektum nagy része a középső rézkor időszakába sorolható, annak mindkét horizontját képviselve, így tehát a legtöbb objektumból a Balaton-Lasinja kultúra, illetve a Furchenstich kerámia kultúrája leletei kerültek elő. Néhány objektum nem szolgáltatott közelebbi datálásra alkalmas leletet, továbbá néhány jelenség recensnek bizonyult (II. világhábo-

rús lövészárkok). A feltárt régészeti objektumok nagy többsége települési objektumnak bizonyult (hulladék- és tárológödrök, valamint építmények alapárkai). Ez utóbbiak nyomán a Balaton-Lasinja kultúrában más lelőhelyeken már korábban megfigyelt nagyméretű, gerendaszerkezetű, alapárkos, téglalap alakú házakat rekonstruálhatunk, melyek tetőszerkezetét az épület belsőjében húzódó középső cölöpsor tartotta. Egy ilyen épületet szinte teljes egészében feltártunk, kivételt a nyugati oldala képez, melyet jelenleg az erdő takar. Több olyan alapárkos részlete is előkerült még, melyek további, szintén az erdő alatt fekvő épületek meglétére utalnak, így mindenképpen állandó jellegű, nagyobb települést kell számolnunk. A különböző települési objektumok között két urnasír került elő, ezek szintén középső rézkoriak (Balaton-Lasinja kultúra).

P. BARNA JUDIT

338. Zalaegerszeg, Andrásida, Hidegkúti-dűlő
(Zala megye) Ó, Kö

Az 5. számú lelőhely (topográfiai lelőhelyszám: 4/11) a 76. sz. főút Zalaegerszeg É-i elkerülő nyomvonalán a Hidegkúti-árok vizenyős völgyére K-ról teraszosan lejtő domboldalon, 180×120 m-es területen fekszik.

Az erózióval, kavicsbányászással és útépítéssel erősen bolygatott terepen településnyomokat a 2002. május 13–15. között végzett szondázó ásatás alkalmával nem sikerült megfigyelni. Mindössze néhány szórva-nyos, apró, kopott, közelebbről meg nem határozható őskori és középkori edénytöredék került napvilágra.

KVASSAY JUDIT

339. Zalaegerszeg, Berek-alja-dűlő
(Zala megye) Ó, B, Ró

2002. október 2. és 14. között megelőző feltárást végeztünk a Zalaegerszeg–Zalaegerszeg Dél 120 kV távvezeték nyomvonalán, a topográfiai terepbejárásokból ismert 63/12 sz., a Válicka-patak Ny-i partján húzódó lelőhelyen. A 17. és 18. számú villanyoszlop területén összesen 92,5 m² kutatását végeztük el. A lelőhely középső részén egymástól 250 m-re helyezkednek el az oszlopok. A délebbre fekvő, 18. számú oszlophelynél sem leletet, sem objektumot nem lehetett megfigyelni. A 17. számú oszlophelynél, 50 cm mélységben 50 cm vastag, kerámialeletekben igen gazdag öntésréteget figyeltünk meg. Alatta – az É-i és K-i irányokban végzett rábontások után – 5 objektum sötét foltja rajzolódott ki a sárga agyagos altalajban. Az 1. objektum római kori (2. század) hulladékgyödrnek bizonyult. A 2. és az 5. objektum egy-egy apró, közelebbről meg nem határozható őskori edénytöredéket tartalmazó cölöplyuk volt. A 3. és 4. számú gödrökből, a késő bronzkor BD szakaszára jellemző (késő halomsíros–korai urnamezős kultúra) kerámia került napvilágra. Rendkívüli érdekességgel szolgált a 4. gödör: oldalának alsó részét körben szorosán

egymás mellé vert, 12–16 cm átmérőjű cölöpökkel bélelték ki. A nedves talajban jó állapotban megőrződött cölöpök, a gödör aljától mérve, 15–25 cm-re mélyedtek az altalajba.

A leletanyag a Zalaegerszegi Göcseji Múzeum Régészeti gyűjteményébe került.

KVASSAY JUDIT

340. Zalaegerszeg, Ságod

(Zala megye) R, V, Á

Bekeháza: A 76. számú főút Zalaegerszeg É-i elkerülő nyomvonalán a 3. számú lelőhely (topográfiai lelőhelyszám 48/4) a Szentmártoni-patak K-i partjára enyhén lejtő domboldalon, 350×180 m-es területen fekszik. Az útépítés a lelőhely középső részét érinti. Ezen a szakaszon 2002. április 10. és május 10. között végzett feltáráson több korszak településnyomait sikerült feltárnunk. A kibontott 31 objektum közül egy gödör a rézkori Balaton-Lasinja, egy másik a Badeni kultúra leleteit tartalmazta. Két-két gödörből késő bronzkori, illetve Árpád-kori jellegzetes kerámia került elő. Szintén az Árpád-korból való egy külső kemence. A számos cölöplyuk (összesen 21 darab) jellegzetes, korhatározó leletet nem tartalmazott, így ezek bármelyik időszak településéhez tartozhattak. Viszonylag nagy számban találtunk pattintott kőeszközöket; egy csiszolt kőbalta töredéke, bronzkarika töredéke, valamint egy igen korrodált vassarkantyú gazdagította a palettát. A lelőhelynek az út nyomvonalába eső szakaszát teljesen feltártuk.

Kutasi-dűlő: A 76. számú főút Zalaegerszeget É-ről elkerülő nyomvonalán, a 2. számú lelőhely (topográfiai lelőhelyszám 48/3) a Ságodi-patak Ny-i partjára meredeken lejtő domboldalon, 100×50 m-es területen fekszik. Az útépítés a lelőhely É-i felét érinti. A 2002. május 16–22. között végzett feltáráson a patakpart mellett egy Árpád-kori kovácsműhely került napvilágra, amelyet két, erősen faszenes betöltésű gödör és egy cölöplyuk alkotott. A jellegzetes kerámia mellett vassalakdarabokat is találtunk. A lelőhelynek az út nyomvonalába eső szakaszát teljesen feltártuk.

A leletanyag a Zalaegerszegi Göcseji Múzeum Régészeti gyűjteményébe került.

KVASSAY JUDIT

341. Zalaegerszeg, Vár, Batthyány utca 9.

(Zala megye) Kk

2002. január 31. és február 4. között folytattuk a palánkvár K-i külső fal (városfal) feltételezett helyének kutatását. A feltárást egy társasház építése tette szükségessé. Az előző évben a területtől É-ra fekvő telkeken a Göcseji Múzeum munkatársai megtalálták a már említett fal egyes szakaszainak kazettás szerkezetét, így ezen a telken is feltételeztük régészeti objektumok jelenlétét.

A 2979 helyrajzi számú telken, az építési területen egy kelet-nyugati irányú kutatóárkot húztunk markoló-